

12. Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015. Національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – [Текст] / В. М. Геєць. – К. : НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.

Цыбин А. С. Усовершенствование политики доходов домашних хозяйств – главное условие консолидации украинского общества на пути к рыночным реформам

Усовершенствование государственной политики доходов домашних хозяйств рассматривается как одно из важнейших условий консолидации украинского общества на пути к рыночным реформам, основа экономического роста национальной экономики в XXI ст. Представлен статистико-экономический анализ распределения домашних хозяйств по среднедушевым доходам. Исследованы закономерности формирования внутренней структуры доходов населения, динамику соотношения между уровнем затрат и доходов домашних хозяйств Украины. Определены пути усовершенствования государственной политики доходов с учетом перспектив реформирования системы налогообложения доходов домашних хозяйств на Украине.

Ключевые слова: домашние хозяйства; политика доходов; доходы; расходы; бедность; стратификация по доходам; налогообложение; прогрессивная система налогообложения.

Tsybin Olexander S. Household's income policy improvement – the main condition for consolidation of Ukrainian society on its way to market reforms

The improvement of state policy towards household's income is reviewed as one of the most important conditions for consolidation of Ukrainian society on its way to market reforms, as the basis for national economic growth in XXI century. Statistical economic analysis of income distribution per capita between households is introduced. Patterns of population's internal income structure formation, correlation dynamics between expenditure and income levels of Ukrainian households are researched. The ways of improving state's income policy based on the perspectives of tax system conversion for Ukrainian households are defined.

Keywords: Households, income policy, income, expenditure, poverty, income stratification, taxes, progressive tax system

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Деркач Т. В.

Міжнародний гуманітарний університет

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН НАФТА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті розглянути проблеми прискорення інноваційного розвитку країн – членів НАФТА в умовах поглиблення режиму вільної торгівлі і під впливом процесів глобалізації світової економіки.

Ключові слова: НАФТА, зона вільної торгівлі, інвестиції, інновації, кластери.

Постановка проблеми. Північноамериканська зона вільної торгівлі – найбільше у світі регіональне об'єднання за величиною ВВП і друге – за величиною експорту та імпорту. До складу НАФТА входять країни з різним рівнем розвитку економіки: світовий економічний лідер США, високорозвинена Канада і Мексика, що розвивається. Динаміка економічного розвитку країни у вирішальній мірі залежить від науково-технічного потенціалу. Інтенсифікація економічних взаємозв'язків, розвиток північноамериканської зони вільної торгівлі та її інституалізація у формі НАФТА

прискорили динаміку інвестиційно-інноваційного розвитку економіки. Це сприяло формуванню як галузевих, так і територіальних мереж і кластерів.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. У науковій літературі останнім часом велика увага приділяється аналізу і динаміці розвитку регіональних об'єднань, взаємовпливу економік країн з різними стартовими позиціями, розвитку інноваційних процесів та їх ролі в розвитку регіонального об'єднання. До них відносяться роботи таких авторів, як В. Г. Клинов, О. Г. Комкова, В. М. Соколов. Актуальність цієї теми визначається тим, що вирішальне значення в забезпеченні стійкого економічного розвитку набувають такі чинники як передова техніка і технологія, розвинена науково-технічна база, розширення науково-технічної співпраці країн.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Новим у процесах формування і розвитку НАФТА є те, що поглиблення інтеграції за рахунок розвитку інноваційної економіки, створює у країнах-учасниках своєрідні галузеві і просторові структури – від транскордонних регіонів до локальних виробничих систем (кластерів).

Мета статті. Мета дослідження полягає в аналізі проблем інноваційного розвитку та спільного використання науково-технічного потенціалу країн Північноамериканської угоди про вільну торгівлю.

Виклад основного матеріалу. У 1992 р. в Західній півкулі, як відповідь США на виклики з боку ЄС і Азіатсько-Тихоокеанського економічного простору, було створено регіональне об'єднання НАФТА – Північноамериканська угода про вільну торгівлю. Угода була сформована послідовно у два етапи, набула чинності в 1994 р., включає три країни – США, Канаду і Мексику з населенням близько 440 млн чоловік. Потрібно відмітити, що до НАФТА входять дві промислово розвинені країни. Це світовий економічний лідер – США, а також Канада, яка серед країн “Великої вісімки” за розмірами ВВП на душу населення займає друге місце (США – 46,4 тис. дол., Канада – 38,4 тис. дол.). Одним з мотивів Мексики при вступі до НАФТА був приплив іноземних інвестицій і отримання технологій.

Угода НАФТА відповідає глобальним інтересам США. У “Стратегії національної безпеки” 2002 р. заступник державного секретаря США Алан Ларсон сформулював проблеми національної безпеки у сфері міжнародних економічних відносин, серед яких “фінансова стабільність ключових союзників, тобто здійснення усіма учасниками глобальної економіки ефективної макроекономічної політики, спрямованої на досягнення стійких темпів економічного зростання”. Для вирішення поставленого завдання потрібний потужний інноваційний розвиток.

Як відмічено багатьма дослідниками, інноваційний чинник є вирішальним для конкурентоспроможності економічно найбільш розвинених країн. У них сформувалася система інноваційних кластерів, високий рівень співпраці університетів і корпорацій, місцеві громади беруть активну участь у розробці і реалізації інноваційних проектів. При оцінці інновацій, як основного чинника конкурентоспроможності країни за семибальною шкалою, США займають перше місце і мають 6,07 балів, Канада – 5,14 балів, Мексика – 3,60 (дані Всесвітнього економічного форуму, що проводить щорічну оцінку конкурентоспроможності країни у найбільш великих в економічних відносинах країнах за 2005–2006 рр.) [1, с. 5].

НАФТА була створена, передусім, як зона вільної торгівлі, основним пріоритетом якої була повна відміна мит в торгівлі промисловими товарами між США, Канадою і Мексикою, відміна мит в торгівлі продукцією сільського господарства, яку передбачалося здійснити до 2010 р.

Іншим пріоритетним напрямом НАФТА була проблема прямих іноземних інвестицій. Було усунуто цілий ряд вимог і обмежень для іноземних інвесторів. Інвестори із США, Канади і Мексики отримали право на репатріацію прибутків і капіталів, на компенсацію при експропріації, на врегулювання суперечок між інвесторами і урядом в арбітражі. Саме одна з основних цілей НАФТА, що заявлена в угоді, – “значне збільшення можливостей для інвестування в країнах – членах НАФТА” і дозволило перейти від зони вільної торгівлі до північноамериканської інтеграції. За перші десять років, після набуття чинності угоди, середні темпи зростання канадських накопичених інвестицій в США склали 12,6%, а прямих накопичених американських інвестицій в Канаді – 10,3%. При цьому, в Канаді виріс такий показник, як відношення розміру прямих іноземних накопичених інвестицій до обсягу її ВВП – з 13,3% в 1994 р. до 19,8% в 2001 р. [2, с. 8].

Особливість інтеграційного союзу в Північній Америці полягає в тому, що він розвивається в умовах великої асиметрії, нерівності між партнерами. Багаторазово перевершуючи і Канаду, і Мексику по економічному і науково-технічному потенціалу, Сполучені Штати займали і продовжують займати домінуючі позиції в континентальній економіці. У США реалізацію угоди НАФТА відносять до сфери зовнішньоекономічної стратегії, відношення з північним сусідом є одним з пріоритетних напрямів.

Щорічний експорт товарів і послуг Канади складає до 45% ВВП, імпорт досягає приблизно 40% ВВП, а більше 80% усього обсягу експортно-імпортних обмінів здійснюється зі Сполученими Штатами. Доля Мексики в загальному обсягу експорту товарів і прямих інвестицій з Канади, поки що мала, близько 2% і менше 1% відповідно, хоча канадо-мексиканські стосунки останнім часом динамічно розвиваються. У 2002 р. на експорт в США і Мексику припадала вже ціла третина усього обсягу товарів і послуг (33,7%), що виробляються у Канаді. У 2006 р. близько 30% загального обсягу зовнішньоторгового обігу США припадала на Канаду і Мексику, головних торговельних партнерів по НАФТА. Доля накопичених прямих інвестицій з Канади в економіку США і Мексику піднялася за той же період більш, ніж удвічі – з 8,4 до 18% ВВП Канади. Цікаво, що на початку XXI століття канадські інвестиції в економіку Сполучених Штатів майже досягли рівня американських інвестицій в економіку самої Канади (19,7% ВВП Канади в 2002 р.). У зовнішній торгівлі орієнтація Канади на ринки сусідніх країн за останні півтора десятка років істотно посилилася. На США і Мексику припадало понад 84% товарного експорту з Канади і близько 75% загального обсягу товарів, що імпортувалися [4, с. 45].

Результатом співпраці у рамках НАФТА можна рахувати прискорене зростання продуктивності в низькотехнологічних галузях промисловості і перерозподіл інвестицій на користь високотехнологічних галузей, що у свою чергу є стимулом розвитку інноваційних процесів у рамках угоди.

В результаті реалізації угоди про вільну торгівлю НАФТА, а саме розвинених процесів економічної інтеграції уздовж 49-ої паралелі виник ланцюг транскордонних регіонів. Це прилеглі до кордону провінції і штати, які здійснюють значні транскордонні контакти в трьох областях: економічної, організаційно-інституціональної і культурно-ціннісної. Це привело до певного послаблення внутрішньоканадських економічних зв'язків по лінії схід-захід і переорієнтації канадської інфраструктури на вісь північ-південь. Усе це сприяє збільшенню прямих довгострокових інвестицій в економіку США і Канади, у тому числі спрямованих на розвиток інноваційних процесів у високотехнологічних галузях.

У транскордонних регіонах сформувалися спільні кластери, які у своїх межах об'єднують найбільш динамічні галузі – автоіндустрію, електронне виробництво,

аерокосмічний комплекс. Але цей процес охопив і внутрішні регіони, по-перше у США. Це не тільки всесвітньо відома Silicon Valley (SV), де утворилися десятки кластерів з виробництва електроніки, комп'ютерів та програмного продукту. Низка регіонів з перевагою інноваційних процесів у економіці й формуванням кластерів протяглася південними штатами та дійшла до смуги "макиладорас" у Мексиці.

Прикладом впливу інновацій на прискорення науково-технічного прогресу у Канаді є формування кластерів високих технологій (high-tech) на локальному рівні у Отаві та Вінніпезі [7, с. 426].

Успішний розвиток канадської економіки формувалася за рахунок освоєння і експорту мінерально-сировинних ресурсів. Канада на сьогодні забезпечує 15,7% імпортих потреб США у нафті, 82,0% американських потреб в імпорті природного газу, 99% в електроенергії, 35% в ядерному паливі. Протягом усіх 2000-х рр. Канада приймала біля ¼ сумарних американських прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в мінерально-сировинному комплексі (МСК) інших країн. Нарощування вартісних обсягів американських ПІІ і приріст внутрішніх інвестицій сприяли закріпленню інноваційних трендів в канадському МСК [3, с. 45]. Їх матеріальною основою стало якісне зростання інвестицій в розвиток добувної галузі. Протягом 1991–2001рр., при збільшенні сумарного обсягу внутрішніх інвестицій в МСК в 3,7 рази, витрати на придбання машин і устаткування зростали рекордними темпами (зростання в 5,5 разів), а доля останніх в структурі капітальних вкладень збільшилася з 13 до 19%. Крім того, обсяг геологорозвідувальних робіт, збільшений в 2,8 рази, у своїй динаміці практично не поступався інвестиційним вливанням [3, с. 45].

У таблиці 1 представлені показники розвитку інноваційної економіки Канади і Сполучених Штатів. Канадські підсумки в 2007р. із запасом перекидали середні по країнах ОЕСР: 2,26% ВВП – на НДДКР, 5,8% – на освіту, 9,0% – на охорону здоров'я. Порівняно з лідером світової економіки, питомі параметри витрат Канади на формування інноваційного бізнесу виглядають, за винятком охорони здоров'я цілком сприятливо.

Таблиця 1

Порівняльна динаміка розвитку науки, утворення і охорона здоров'я в США і Канаді [3, с. 46]

Показник	1991		2001		2007	
	Канада	США	Канада	США	Канада	США
Витрати на охорону здоров'я,% від ВВП	10,0	13,4	10,0	14,1	10,3	16,3
Витрати на освіту,% від ВВП	7,4	7,0	6,1	7,3	7,2	7,1
Витрати на НДДКР,% від ВВП	1,6	2,4	2,2	2,7	2,4	2,7
Витрати на НДДКР, млрд. дол.	10,8	145,4	23,2	277,7	28,4	368,1
Джерела фінансування НДДКР, млрд. дол.:						
федеральний уряд	2,9	59,1	4,1	72,8	5,2	98,3
бізнес	4,1	78,8	11,6	188,4	13,2	245,0
університети	1,7	4,8	2,9	6,8	4,9	9,9
іноземні джерела	1,0	–	2,9	–	2,4	–

Специфічні риси діючої в Канаді системи “наука – техніка – виробництво” визначає значна міра загальноекономічної і технологічної залежності країни від Сполучених Штатів.

Сполучені Штати і Канада приділяють велику увагу розвитку інноваційного процесу. США вступили в нове століття, впевнено зберігаючи своє світове лідерство у сфері наукових досліджень і розробок (НДР), а також науково-технічного прогресу, економічного зростання, що є запорукою і послідовного економічного розвитку. У 2006 р. на долю США доводилося близько 44% усіх витрат на науково-дослідну роботу і дослідно-конструкторські розробки, які склали 315 млрд. дол. В абсолютному вираженні США витрачали на проведення НДР більше, ніж інші шість країн “Великої сімки” [6, с. 22].

У 2002 р. за рахунок засобів федерального бюджету фінансувалося 28,3% усіх НДР, що проводилися в країні; проте найбільшим джерелом фінансування НДР були власні засоби американських корпорацій і фірм, на долю яких припадало 65,5% усіх витрат на НДДКР.

Найважливішою особливістю організації промислових НДДКР в США є те, що американська промисловість здійснює їх на умовах самоокуповування і самофінансування; промисловість освоює 70,4% усіх національних витрат на НДДКР.

Як основні пріоритети у сфері науково-технічного розвитку на найближчу перспективу висунуто п’ять основних цілей. Серед них: забезпечення стійких темпів економічного зростання країни, як в короткостроковому, так і довгостроковому плані на основі прискореного науково-технічного прогресу; підвищення якості життя американців, головним чином, шляхом вдосконалення системи охорони здоров’я і медичного обслуговування; всілякий розвиток енергетики і енергетичного сектора; збереження якості довкілля.

На рубежі ХХ–ХХІ століть в економічно стабільній Канаді на рівні державної політики був зроблений поворот до побудови інноваційного товариства, заснованого на високих освітніх стандартах. Зміни науково-технічної політики мали на меті охопити усі громадські структури, забезпечити формування потужного інноваційного потенціалу. Фінансування наукових досліджень і розробок поступає з різних джерел і росте високими темпами, про що говорять дані таблиці 2.

Нині витрати на науку і технології складає трохи більше 2% ВВП Канади, що все ще помітно менше, ніж в США.

Таблиця 2

**Динаміка і основні статті національних витрат на НДР в Канаді,
1990-2010 рр.,% [6, с. 25]**

Статті	1990	2000	2010 (прогноз)
Федеральний уряд	28	18	15
Провінційний уряд	6	4	4
Приватний сектор	39	43	46
Вищі учбові заклади	16	15	12
Неурядові організації	2	2	2
Зарубіжні організації	9	18	21
ВСЬОГО, млрд. кан. дол.	10,3	19,6	н.д.

Двадцять років тому 70% усіх засобів на НДР, що виділялися урядом Канади, використовувалося державними науковими установами, тоді як уже в 2002 р. ця доля знизилася до 56%, що свідчить про розширення системи контрактного проведення науково-дослідних робіт [6, с. 25]. Доля власне державних витрат на НДР у ВВП складає в Канаді 0,22% (при тому, що в абсолютних цифрах витрати федерального уряду на НДР зросли на 50% за період з 1977 по 2002 р.), тоді як середній показник для країн ОЕСР рівний 0,24%.

У січні 2001 р. була висунута загальнонаціональна програма з інновацій під загальною назвою "Інноваційна стратегія Канади", з конкретними рекомендаціями і термінами переходу до нової економіки. Одним з основних завдань програми є збільшення в 3 рази витрат приватного сектора і подвоєння до 2010 р. витрат на НДР федеральним урядом. Також пропонується комплекс заходів по посиленню в країні науково-дослідницької діяльності в цілях створення в Канаді "інноваційної економіки" [6, с. 26].

Для оцінки інноваційного потенціалу Канади в таблиці 3 приведені деякі зіставлення цієї країни з провідними західними країнами, і, передусім, її головним партнером і сусідом – США.

Відносно невисокий рівень інноваційної діяльності серед провідних індустріальних країн зв'язується в Канаді із загальним станом національної економіки, відносно низьким рівнем комерціалізації інноваційної продукції [6, с. 30]. Так, в оброблювальній промисловості Канади тільки 27% продажів пов'язано з недавніми нововведеннями, тоді як, наприклад, в Німеччині цей рівень досягає 48%.

Таблиця 3

Місце Канади серед провідних країн Заходу по рівню інноваційної діяльності [6, с. 31]

Види інноваційної діяльності	Місце Канади серед сімки ведучих країн Заходу	Місце США серед сімки ведучих країн Заходу
Застосування зовнішніх патентів	5	1
Застосування національних патентів	5	7
Відносний рівень зайнятості в НДР	5	2
Витрати приватного сектора на НДР	6	2
Державні витрати на НДР	7	2
Інтенсивність НДР	6	2
Технології в торговому обігу	5	3

Проте, за темпами зростання інноваційної діяльності положення Канади виявляється більш вигідним (таблиця 4). Аналіз таблиці говорить про значний потенціал Канади у сфері інновацій, про науково-технічну сферу, що динамічно розвивається в цій країні [6, с. 31].

**Місце Канади серед провідних країн Заходу
по темпах зростання інноваційної діяльності [6]**

Види інноваційної діяльності	Місце Канади серед сімки ведучих країн Заходу	Місце США серед сімки ведучих країн Заходу
Застосування зовнішніх патентів	1	2
Застосування національних патентів	4	5
Відносний рівень зайнятості в НДР	1	6
Витрати приватного сектора на НДР	1	4
Державні витрати на НДР	3	4
Інтенсивність НДР	1	5
Технології в торговому обігу	6	5

Регіоналізація економіки Канади позначається і у фінансуванні НДР в кожному регіоні. Так, витрати на НДР в провінції Альберта складають близько 1% від провінційного ВВП, тоді як в провінціях Онтаріо і Квебек складають близько 2,5% від провінційного ВВП [6, с. 34].

Незважаючи на активізацію інноваційного процесу в економіці в 1990-і роки, відносна слабкість галузевої ланки НДДКР збереглася як характерна риса розвитку науково-технічного потенціалу Канади.

При цьому потрібно підкреслити, що відставання це відносне, тільки по деяких параметрах і тільки від світових технологічних лідерів. У кінці ХХ століття за показниками витрат на НДДКР з розрахунку на душу населення Канада займала третє місце у світі, поступаючись лише США і Японії [5, с. 13].

У багатьох галузях, що виробляють сировину і напівфабрикати, у ряді традиційних галузей оброблювального сектора – таких як галузі лісопромислового комплексу і целюлозно-паперова промисловість, виробництво кольорових металів, видобуток нафти і газу, нафтохімія, харчова промисловість, виробництво будівельних матеріалів, пластмас – канадські компанії вже багато років застосовують самі передові технології і по рівню продуктивності праці не поступаються, а іноді і перевершують американські компанії [5, с. 13].

У зв'язку із занепокоєністю з приводу відставання Канади від індустріальних країн в розвитку національного науково-технічного потенціалу в роботі канадського дослідника Джона Аліка “Північноамериканська система інновацій в глобальному контексті” чітко визначені обставини, при яких держава бере на себе провідну роль в інноваційному процесі. Це, передусім, “коли необхідно здійснити “технологічний прорив” в тих областях, де вимагаються великі, довгострокові витрати на НДДКР і де високий ризик не отримати швидкої віддачі від таких витрат і коли вирішуються завдання, пов'язані з поширенням і практичним застосуванням нових і отриманих раніше знань, – за допомогою системи освіти...” [5, с. 15].

Висновки і перспективи досліджень. Фінансові потрясіння 2007–2008рр. поставили інноваційну політику в центр уваги уряду багатьох країн. Стимулювання інноваційної діяльності справедливо розглядається як найважливіший засіб активізації сучасних джерел економічного зростання. Це, у свою чергу, потребує великих

асигнувань на науку і освіту. З урахуванням нових завдань і потреб всюди у світі здійснюється перегляд державної наукової та інноваційної політики.

Зважаючи на те, що надії Канади в умовах НАФТА на стимулювання росту інноваційного потенціалу країни за рахунок припливу іноземних інвестицій не виправдалися, дані спеціальних досліджень Статистичного управління Канади про те, що 70% канадських фірм, що здійснювали організаційно-технологічні нововведення поклалися “на купівлю готових технологій разом з новим устаткуванням” і тільки в 20% випадків технологічних нововведень здійснювалися в результаті власних НДДКР або ліцензування, Канада прийняла програму інноваційної стратегії.

В Канаді розроблена загальнонаціональна стратегія, що визначає конкретні цілі і завдання розвитку науково-технічного потенціалу на довгострокову перспективу [5, с. 17]. У Канаді створюються усі передумови для переходу до якісно нової моделі розвитку, заснованої на безперервній освіті і інноваціях. Цей перехід обумовлений необхідністю пріоритетного розвитку наукомістких галузей виробництва країни, що забезпечують підвищення конкурентоспроможності Канади на світовому ринку і залучення іноземного капіталу в її економіку [6, с. 36]. До 2010 р. мають бути досягнуті головні цілі: Канада повинна увійти до п'ятірки лідерів за показниками розвитку НДДКР; як мінімум, мають бути подвоєні федеральні асигнування на НДДКР; у частці якісно нових товарів і послуг в загальній сумі продажів приватних компаній Канада повинна висунутися на передові позиції; рівень венчурного фінансування НДДКР має бути збільшений до показників, порівнянних із засобами по США.

Зростання наукомістких технологій особливо активно розвивається в Сполучених Штатах. Вкладення держави в дрібний інноваційний бізнес є ефективним методом використання бюджету. Національний науковий фонд США виділив за десять років на інноваційну діяльність дрібних підприємств 12 млрд. дол., а зібрала з них держава у вигляді податків в 2 рази більше.

Науково-технічні ресурси – це нині один з ключових показників, що визначають рівень економічного розвитку країни та її перспективи у світовій економіці. Саме цей чинник і є вирішальною конкурентною перевагою США, що обумовлює їх лідируючі позиції у світовій економіці.

Використані джерела:

1. *Иванов Н.* Глобализация и общество: проблемы управления [Текст] / Н. Иванов // *Мировая экономика и международные отношения.* – М., 2008. – № 4.
2. *Комкова Е. Г.* Канада и НАФТА: экономические итоги десятилетия [Текст] / Е. Г. Комкова // *США–Канада: Экономика – Политика – Культура.* – М., 2005. – № 12. – С. 128.
3. *Мальцев А. А.* Сырьевой альянс. Минерально-сырьевая интеграция Канады и США: тенденции и перспективы [Текст] / А. А. Мальцев // *Международная экономика.* – М., 2009. – № 9.
4. *Немова Л. А.* Роль государства в экономике Канады [Текст] / Л. А. Немова // *США-Канада: Экономика – Политика – Культура.* – М., 2005. – № 3. – С. 128.
5. *Немова Л. А.* Современный этап развития научно-технического потенциала Канады [Текст] / Л. А. Немова // *США-Канада: Экономика – Политика – Культура.* – М., 2003. – № 8. – С. 128.
6. *Соколов В. И.* Канада: на путях построения инновационного общества [Текст] / В. И. Соколов // *США-Канада: Экономика – Политика – Культура.* – М., 2005. – № 6. – С. 128.
7. *Соколенко С. І.* Кластери в глобальній економіці [Текст] / С. І. Соколенко. – К. : Логос, 2004. – 848 с.

Деркач Т. В. Инновационное развитие стран НАФТА в условиях глобализации мировой экономики.

В статье рассмотрены проблемы ускорения инновационного развития стран-участниц НАФТА в условиях углубления режима свободной торговли и под влиянием процессов глобализации мировой экономики.

Ключевые слова: НАФТА, зона свободной торговли, инвестиции, инновации, кластеры.

Derkach Tatyana. Innovation of development countries of NAFTA in the conditions of globalization in the world economic.

In article problems acceleration of innovative development the countries-participants NAFTA in the conditions of deepening mode free trade and under the influence of processes globalization the world economic are considered.

Keywords: NAFTA, zone of free trade, investment, innovation, cluster.